

จดหมายข่าว การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘
วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๘ ณ ศูนย์การประชุมและนิทรรศการไบเทค กรุงเทพมหานคร

พิธีเปิดโดย รองนายกรัฐมนตรี (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง)

การวัดและประเมินผลถือเป็นภารกิจหลักที่มีความสำคัญในการสะท้อนคุณภาพของการดำเนินงานที่เป็นที่ยอมรับและน่าเชื่อถือ ซึ่งเป็นหลักมาตรฐานสากลที่นิยมปฏิบัติกันทั่วโลก ในการวัดและประเมินผลให้ครบวงจร ต้องมีการประเมินคุณภาพภายในซึ่งดำเนินการโดยสถานศึกษาทำหน้าที่การควบคุม ตรวจสอบ และประเมินตนเอง โดยหน่วยงานต้นสังกัดให้การสนับสนุนและสร้างความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง ส่วนการประเมินคุณภาพภายนอกโดย สมศ. ทำหน้าที่เพื่อตรวจสอบและยืนยันคุณภาพสถานศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนด รวมถึงรายงานผลการประเมินต่อหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อนำผลไปปรับปรุง พัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

การประกันคุณภาพการศึกษาไทย (ศ.กิตติคุณ ดร.เทียนฉาย กีระนันท์)

การประกันคุณภาพการศึกษาตาม พรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ กำหนดไว้ ๒ เรื่อง คือ การประกันคุณภาพภายในที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการตามกรอบของต้นสังกัดที่กำหนด โดยเน้นที่กระบวนการและปัจจัยนำเข้า แต่ยังไม่ครอบคลุมถึงเรื่องการกำหนดมาตรฐานด้านผลลัพธ์และผลผลิต ส่วนการประเมินคุณภาพภายนอกโดย สมศ. นั้น เห็นว่าควรต้องมีการประเมินทุกปี แทนการประเมิน ๑ ครั้งในทุก ๕ ปี เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของการจัดการศึกษา และควรมีการเปิดเผยผลการประเมินต่อสาธารณชน ทั้งนี้เพื่อให้การศึกษาของประเทศขับเคลื่อนไปข้างหน้า กระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และ สมศ. ต้องร่วมมือกัน ทั้งการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา เพื่อร่วมกันกำหนดเกณฑ์การประเมิน และพัฒนาไปถึงขั้นการรับรองวิทยฐานะ มากกว่า

การรับรองมาตรฐานเหมือนที่ผ่านมา

ก้าวข้ามขีดจำกัด สู่สหัสวรรษแห่งคุณภาพ

การทำงาน มักมีปัญหาและอุปสรรคเสมอ การเปลี่ยนมุมมอง ปรับวิกฤตให้เป็นโอกาส นำปัญหา อุปสรรคมาสร้างเป็นพลัง สร้างโอกาสในการจัดการศึกษา การประกันคุณภาพจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการก้าวข้ามขีดจำกัด โดยจะสะท้อนให้เห็นจุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษา การดำเนินการเพื่อให้การศึกษามีคุณภาพและมาตรฐาน มีหลักสำคัญ ๓ ประการ ดังนี้ ๑) QD: Quality Development การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ๒) QE: Quality Enhancement การส่งเสริมคุณภาพการศึกษา และ ๓) QF: Quality Framework กรอบการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ กระบวนการก้าวข้ามขีดจำกัด ต้องเริ่มต้นจากการปรับความคิด เปลี่ยนการกระทำ สร้างความหวัง ปลุกพลังส่วนรวม และร่วมสร้างเครือข่ายเพื่อก้าวข้ามปัญหา สู่ปัญญาที่ยั่งยืน โดยต้องคิดดี คิดเป็น คิดเป็นไปได้

ปฏิรูปการศึกษาให้ได้ผลต้องตั้งต้นจากผลประเมิน

การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นสิ่งที่ทำคู่ขนานไปกับการประเมิน เพราะหากขาดการประเมินก็จะไม่ทราบผลการดำเนินงานของบุคลากร ไม่ทราบปัญหา อุปสรรค และไม่ก่อให้เกิดข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข เมื่อไม่มีการแก้ไข ก็จะไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการปฏิรูป คือ การเก็บไว้ในสิ่งที่เป็ประโยชน์ และปรับเปลี่ยนให้ได้สิ่งที่พึงประสงค์ มีคุณภาพ การปฏิรูปการศึกษาจึงต้องพัฒนาองค์ประกอบจากการปรับเปลี่ยนหลักสูตร ปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนการวัดและประเมินผลของผู้สอน การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และสร้างผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้ อย่างมีคุณภาพ ซึ่งการจะปรับเปลี่ยนสิ่งเหล่านี้ ก็ต้องเริ่มจากการประเมินสิ่งที่เป็นอยู่ และนำผลประเมินมาพิจารณา เพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ครู : หัวใจของการประกันคุณภาพ

ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูจึงต้องมีคุณภาพจึงจะเป็นผู้สร้างคุณภาพให้เกิดขึ้นได้ ครูต้องมีความรักในอาชีพของการพัฒนาคน รู้จักแนะนำการเรียนรู้ การสอบ การเป็น Coach และเป็น Mentor ครูต้องเข้าใจเป้าหมายของการพัฒนาคน และกำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผลผลิต คือ คุณลักษณะของผู้เรียนที่ต้องการ รวมถึงการสอนด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเทคนิค ผสมผสานกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ตั้งแต่การบรรยายไปจนถึงการฝึกรอบม นอกจากนี้ต้องมีการบันทึกการสอน และประเมินผลการสอนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพ

ASEAN QA Framework for Higher Education

ASEAN Quality Assurance Framework for Higher Education (AQAF) was set up as a result of an agreement between ASEAN countries in order to achieve its goals to serve as benchmarking and referencing point for regional quality assurance. AQAF, when fully implemented, will ensure mutual recognition of degrees and qualifications leading to student mobility and harmonization of higher education system. AQAF will benefit member countries in several ways. For example, cross-border education which will allow opportunities for our students to study abroad as well as enhancing the comparability of the regional higher education system and quality assurance.

Continuous Improvement: การประกันคุณภาพเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การประเมินจะส่งผลต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ถ้าการประเมินนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาคุณภาพ ขึ้นอยู่กับ ๓ สิ่ง ได้แก่ ผู้ประเมิน ผู้ถูกประเมิน และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน หากสถานศึกษาพบว่า จุดใดที่ควรพัฒนา ก็ให้หากลยุทธ์ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาจุดด้อยนั้น แล้วนำไปบรรจุไว้ในแผนประจำปีหรือแผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนาได้ การประเมินจะมีประโยชน์มากกว่าสถานศึกษาได้มีการนำเอาผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนา เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติที่แท้จริง และวิธีการที่สถานศึกษาสามารถนำไปใช้ในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้แก่ การทำ “Daily Management” คือ การพูดคุยกันทุกวัน และนำสาระสำคัญจากการพูดคุยไปสู่การปฏิบัติ จนเกิดผลสำเร็จตามประเด็นและเป้าหมายที่กำหนดไว้

กลยุทธ์สู่ UI GreenMetric World University Ranking

UI GreenMetric World University เป็นการประเมินด้านการจัดการและการดูแลรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย โดยเริ่มมีการดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ และได้มีการพัฒนาเกณฑ์การประเมินให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน กลยุทธ์สำคัญที่มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ได้แนะแนวทางไว้ ดังนี้ ๑) ควรกำหนดนโยบายเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการสู่การปฏิบัติ ตั้งแต่ผู้บริหาร บุคลากรทุกระดับ รวมทั้งนิสิต นักศึกษา ๒) ควรเริ่มต้นจากการปลูกจิตสำนึกที่ดีในการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มจากทำเป็นตัวอย่างให้เห็น เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างยั่งยืน และ ๓) ควรสร้างความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ วิธีการแก้ปัญหา นำไปสู่การดำเนินการที่เหมาะสม โดยอาจขอความช่วยเหลือจากองค์กรภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการ ทั้งนี้ การเข้าร่วม UI GreenMetric world university ควรมุ่งเน้นการรักษาสิ่งแวดล้อมมากกว่าการแข่งขันเพื่อจัดอันดับ อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนในการพัฒนาควบคู่ไปกับการรักษาสภาพแวดล้อมในอนาคต

บทบาทใหม่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต. เทศบาล และ กทม.) ในการรับผิดชอบคุณภาพการศึกษา

การจัดการศึกษาของไทยมีวิวัฒนาการจากการศึกษาส่วนท้องถิ่น ก่อนที่ส่วนกลางเข้ามารับผิดชอบในสมัยที่มีกระทรวงธรรมการและต่อมาเป็นกระทรวงศึกษา ปัจจุบันมีการกระจายอำนาจจากการศึกษาสู่ท้องถิ่นซึ่งต้องเริ่มจากความเข้มแข็งของท้องถิ่น โดยสามารถนำต้นทุนในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ และมีเป้าหมายให้ผู้เรียนกลับไปรับใช้ท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น เทศบาลนครภูเก็ตได้มีการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย โดยมีผลสัมฤทธิ์เป็นที่ประจักษ์ แม้โรงเรียนเทศบาลจะเลือกผู้เรียนไม่ได้แต่สามารถจัดการศึกษาตามความถนัดได้ การกระจายอำนาจจากการศึกษานี้ต้องคำนึงถึงการเชื่อมโยงสถานศึกษา ครอบครัวยุวมชน โดยผู้ปกครองรู้ถึงผลสัมฤทธิ์ของการเรียน และสถานศึกษานำการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพเพื่อความเสมอภาคมากกว่าความเป็นเลิศ

บทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาและสมาคมผู้ปกครอง กับการประกันคุณภาพผลผลิต

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ กำหนดหลักการจัดระบบบริหารการศึกษาให้มีเอกภาพด้านมาตรฐานและนโยบายกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเพิ่มรูปแบบการบริหารโดยคณะบุคคล (คณะกรรมการ) เพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชน (Stakeholders) ทุกระดับ ทั้งในส่วนกลางเขตพื้นที่ และสถานศึกษา โดยในระดับสถานศึกษาได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนและผู้เกี่ยวข้องในชุมชนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ทั้งเชิงบริหารและกิจการให้คำแนะนำ คำปรึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีสมาคมผู้ปกครองและครูเป็นองค์กรสมาชิกเพื่อส่งเสริม สนับสนุน การศึกษาและการบริหารงานของสถานศึกษา โดยการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ปกครองและครู อันจะก่อให้เกิดความร่วมมือในการส่งเสริมมาตรฐานการศึกษาและสวัสดิภาพของผู้เรียนเพื่อการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

บุคลากรสายสนับสนุนต้นทุนความสำเร็จ

บุคลากรสายสนับสนุนถือเป็นกลุ่มคนที่มีบทบาทสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์ ทั้งนี้ บุคลากรสายสนับสนุนควรมีโอกาสในการเติบโตในสายงาน มีความสามารถทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ ดังนั้น แนวทางการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนควรเน้นการพัฒนาในด้านความคิดสร้างสรรค์ ความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ รวมถึงการสร้างทัศนคติที่ดีต่อความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการประสบความสำเร็จของสถานศึกษา

การศึกษาพิเศษกับทิศทางการพัฒนาคุณภาพ

การจัดการศึกษาพิเศษต้องให้ความสำคัญตั้งแต่ระดับปฐมวัย ซึ่งหากพบปัญหาตั้งแต่ต้น จะทำให้มีโอกาสในการสร้างพัฒนาการของเด็กได้ โดยมีแนวทางในการพัฒนาจากนโยบายของรัฐในการจัดการศึกษาพิเศษอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ได้แก่ การจัดการศึกษาทางเลือกให้กับเด็กพิเศษ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับเด็กพิเศษแต่ละประเภท การพัฒนาครู ผู้ช่วยเด็กพิเศษ และนักเรียนในการเรียนร่วม การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพความพิการในแต่ละด้าน การฝึกการใช้ชีวิตอิสระ และพึ่งตนเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาของหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น

ASEAN QA Framework for Vocational Education

ASEAN Qualification Reference Framework (AQRF) is a device to compare and contrast qualifications across ASEAN Member States (AMS). The qualifications addressed cover all education and training sectors and the wider objective of promoting lifelong learning Vocational education becomes the appropriate educational level, which will demonstrate the comparison of occupational standards and National Qualification Framework (NQF) in the education field. Once, ASEAN countries link the AQRF in TVET to their NQF, the linkage will bring about strong students and workers mobilities across countries to serve the demand of ASEAN market labour.

หลักสูตรสร้างชีวิต ศิษย์คุณภาพ

หลักสูตรนี้ว่ามีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เพราะหลักสูตรไม่ได้เป็นแค่ตัวหนังสือเพียงอย่างเดียว แต่มีองค์ประกอบที่สำคัญหลายอย่างครอบคลุมทั้งด้านการดำเนินการ และการวิจัยและพัฒนา ซึ่งหลักสูตรที่ดีนั้นควรมีลักษณะที่ง่าย ชัดเจน และปฏิบัติได้ โดยคำนึงถึงการเรียนมากกว่าการสอน ให้ผู้เรียนได้รู้วิธีการที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ มีทักษะการใช้ชีวิตโดยเป็นคนที่ดีเป็น มีความสามารถในการพูด เรียนรู้ที่จะต้องควบคุมอารมณ์ของตนเอง และสามารถจัดการอารมณ์ของคนอื่นได้ นอกจากนี้ หลักสูตรที่ดีจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ส่วน คือ มีองค์ประกอบเชิงวิชาการ วิชาชีพและวิชาคน และที่สำคัญจะต้องยอมรับให้มีกระบวนการประเมินเข้ามาช่วยในการสะท้อนผลการพัฒนาเพื่อส่งผลให้การเรียนการสอนมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

การประเมิน Online

การประเมินออนไลน์ หมายถึง กระบวนการประเมินผลระบบใหม่ โดยรายงานผลด้านคุณภาพด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการประเมินและเพิ่มความโปร่งใส โดยข้อมูลต้องถูกต้องและเป็นจริง ประโยชน์ที่ได้รับคือการลดภาระด้านเอกสาร เพิ่มความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินงาน อีกทั้งประโยชน์ในภาพรวม ทำให้สามารถใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดทำนโยบายและช่วยเหลือปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาต่อไป ทั้งนี้สถานศึกษาต้องปรับแนวคิดและเตรียมตัวเพื่อการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งสำนักงานฯ และผู้เกี่ยวข้องตลอดจนหน่วยงานต้นสังกัด ต้องจัดเตรียมระบบฐานข้อมูลที่รองรับข้อมูลใหม่จากสถานศึกษาและการนำข้อมูลจากหน่วยงานกลางที่มีอยู่แล้วมาใช้ โดยต้องออกแบบโครงสร้างโปรแกรมเพื่อการพัฒนาพร้อมกันต่อไป

พลังศิษย์เก่า...หัวใจสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาและสร้างคุณค่าให้องค์กร

สิ่งสำคัญเบื้องต้นในการรวบรวมรายชื่อศิษย์เก่า คือ การทำระเบียบประวัติของศิษย์เก่าแต่ละสถาบัน ศิษย์เก่ามีบทบาทในการพัฒนาสถาบันและสังคมเป็นอย่างมาก เช่น การให้ข้อมูลด้านความต้องการของตลาดแรงงานว่าในขณะนี้ต้องการแรงงานลักษณะใด ซึ่งจะนำมาสู่การปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดได้ การยกย่องศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในชีวิตมาเป็นแบบอย่าง ทำให้เกิดแรงดึงดูดให้มีคนสนใจที่จะเข้าศึกษาในสถาบันนั้น ๆ เพิ่มมากขึ้น การให้ความช่วยเหลือต่อสังคมในด้านต่าง ๆ กระบวนการสร้างให้ศิษย์เก่าในแต่ละสถาบันให้กลับมาพัฒนาสถาบันของตนเอง ต้องเริ่มจากการสร้างกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้เรียน ครูอาจารย์ในขณะที่เรียน ทำให้เกิดความผูกพันให้กับศิษย์เก่าและกลับมาช่วยพัฒนาสถาบันและสังคมต่อไป

แบ่งปันประสบการณ์การพัฒนาสาขาวิชาสู่การแข่งขันระดับเวทีโลก

ปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนสาขาวิชาไปสู่เวทีโลก จากกรณีศึกษาผู้แทน ๓ สถาบัน ได้แก่ คณะพาณิชยศาสตร์ฯ จุฬาฯ มีกลไกสำคัญ ได้แก่ ๑) คณะ/หลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากร นิสิตปัจจุบัน ศิษย์เก่า ภาคธุรกิจมีความตั้งใจจริงและให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง ๒) การมีโครงสร้างพื้นฐานที่ดี ๓) มีระบบที่ปรึกษาที่ดี และ ๔) มีการจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานระดับนานาชาติ กรณีคณะวิศวกรรมศาสตร์ มจท.ลาดกระบัง มุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนการสอน ได้แก่ ๑) ทักษะทางด้านวิชาการและทักษะการปฏิบัติ และ ๒) ทักษะภาษา โดยเฉพาะทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ส่วนคณะเกษตร ม.เกษตรฯ ใช้กลไกขับเคลื่อนในการยกระดับมาตรฐานด้วย การพัฒนาคุณภาพอาจารย์ การสร้างเครือข่ายคุณภาพในระดับนานาชาติและการเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนในระดับนานาชาติ โดยใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ

คุณภาพการศึกษามีปัญหา อะไรคือสาเหตุ

คุณภาพการศึกษาของประเทศไทย ยังมีความแตกต่างกันอยู่มาก เห็นได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาในด้านต่าง ๆ ผลการประกันคุณภาพภายในและผลการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งในต่างประเทศก็พบปัญหาเรื่องคุณภาพการศึกษาด้วยเช่นกัน ปัญหาสำคัญของการศึกษาไทย คือ มีการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวม ไม่มีการคัดแยกผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการเรียนวิชาภาคบังคับมากเกินไป นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเรื่องทุจริตคอร์รัปชันทางการศึกษา ระบบบริหารจัดการทางการศึกษา รวมทั้ง เรื่องระบบการผลิตบุคลากรครูที่มีคุณภาพ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ ควรจะต้องมีการจัดเวทีเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแล้วนำมาจัดลำดับความสำคัญเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ตรงตามสภาพจริงและยั่งยืนต่อไป

เหลือบมอง คุณภาพการศึกษาไทย

ปัญหาการศึกษาไทย คือไม่สามารถสร้างผู้เรียนให้เรียนอย่างมีความสุข มีพัฒนาการสมวัย คิดวิเคราะห์เป็น และกล้าแสดงออกซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญที่จะสะท้อนถึงคุณภาพการศึกษา เช่น ในการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัย ครูยังไม่เข้าใจพัฒนาการและจิตวิทยาเด็กเพียงพอ เน้นเพียงการคัดลายมือ บวกเลข แต่ขาดการพัฒนาความมั่นใจในตนเองของเด็ก ครูจึงต้องเตรียมผู้เรียนไปจนถึงกระบวนการในการพัฒนาผู้เรียนให้ครอบคลุมในระดับครอบครัวของเด็ก ดังนั้น ครูต้องฝึกทักษะด้านการกำกับตนเอง ประเมินผลด้วยตนเอง นอกจากการสร้างโรงเรียนทางเลือก เกิดปัญหาทางการศึกษาที่ไม่เป็นธรรมให้แก่เด็กยากจน จากการจัดการศึกษาอยู่ภายใต้ระบบราชการแบบรวมศูนย์กลางการจัดการที่กระทรวงศึกษาธิการไม่กระจายอำนาจไปยังท้องถิ่น ดังนั้นควรลดอำนาจส่วนกลางแล้วให้ท้องถิ่นจัดการศึกษาด้วยตนเอง

การประเมินผู้เรียนเป็นคนดี

คุณธรรมพื้นฐานในการประเมินผู้เรียนเป็นคนดีนั้นจำเป็นต้องกำหนดคุณลักษณะที่สามารถวัดได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยกำหนดจากคุณธรรมพื้นฐานของเด็กไทยใน ๕ ประการ ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความเสียสละ ความพอเพียง และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สำหรับการวัดพฤติกรรมผู้เรียนเป็นคนดี มีอยู่หลากหลายวิธี อาทิ วิธีการสังเกตจากเพื่อนร่วมชั้น จากผู้ปกครอง และการประเมินโดยครูอาจารย์ผู้สอน ซึ่งมีความใกล้ชิดกับผู้เรียน นอกจากนี้สถานศึกษาควรมีโอกาสในการเลือกวิธีการประเมินผู้เรียนมากกว่าการที่ต้องประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด และการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนดีควรเริ่มปลูกฝังตั้งแต่การศึกษาในระดับปฐมวัยต่อเนื่องจนถึงระดับอุดมศึกษา โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

การศึกษาไทยกับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

การศึกษากับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เป็นของคู่กัน การพัฒนาการศึกษาไทยให้มีความคิดสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนนั้นต้องผลักดันให้ครูและเยาวชนมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต คิดต่างคิดใหม่และคิดต่อยอด เพราะกระบวนการดังกล่าวเป็นปฏิกิริยาสำคัญในการขับเคลื่อน ความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างน่าสนใจ นอกจากนี้การศึกษาไทยต้องทำให้ครูและเด็กเกิดความรัก คือรักก่อนรู้ เมื่อเกิดความรักจะไม่ปฏิเสธความรู้ เกิดความรู้ เกิดความคิดสร้างสรรค์ก่อให้เกิดสิ่งใหม่อย่างแท้จริง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ต้องร่วมมือกันทุกฝ่ายทุกภาคส่วนและทุกมิติ เริ่มจากการศึกษาปฐมวัยเพื่อส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ได้อย่างมั่นคงที่สุด

หน่วยประเมินและผู้ประเมินในยุคปฏิรูปการศึกษา

การปฏิรูป คือ การเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่ที่กระทบกับหลายฝ่าย ในศตวรรษแรก คือ การเกิดระบบประกันคุณภาพเพื่อเป็นการประกันให้กับผู้บริโภค ผู้ประเมินจึงต้องพัฒนาตนเองให้ smart คือ ต้องพัฒนาความรู้ตลอดเวลาให้เท่าทันโลก ต้องรู้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และบริบทของสถานศึกษา รวมทั้งการพัฒนาความรู้ด้าน IT เพื่อที่จะสามารถให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์และนำไปใช้ได้จริง หน่วยประเมินในฐานะผู้ดูแลผู้ประเมินภายนอกจึงต้องทำหน้าที่จัดการความรู้ ความเข้าใจ และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ให้กับผู้ประเมินอย่างสม่ำเสมอและเป็นปัจจุบัน รวมถึงการควบคุม ดูแล จรรยาบรรณให้ผู้ประเมินทำหน้าที่ได้อย่างเป็นกัลยาณมิตรและมีประสิทธิภาพ

แบ่งปันประสบการณ์การยกระดับมาตรฐานมหาวิทยาลัย

การยกระดับมาตรฐานมหาวิทยาลัย ควรคำนึงถึงปัจจัยสำคัญ ดังต่อไปนี้ ๑) คุณลักษณะและคุณภาพของผู้เรียน โดยการส่งเสริมทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ๒) การมุ่งให้มหาวิทยาลัยไปสู่ความเป็นเลิศ ด้วยการตั้งเป้าหมาย กำหนดนโยบายที่ชัดเจน วางแผนยุทธศาสตร์ และการสื่อสารนโยบายสู่การปฏิบัติ และ ๓) การยกระดับคุณภาพชีวิตในภูมิภาค ควรมุ่งเน้นในการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ เพื่อแก้ปัญหาในพื้นที่ที่สำคัญ

Joint-accreditation ทางเลือกการประเมินรอบสี่ด้านการอาชีวศึกษา

จากการประเมินคุณภาพภายนอกทั้ง ๓ รอบ ปรากฏว่า สถานศึกษาจำนวนหนึ่งที่ได้รับการรับรองมาตรฐานระดับ “ดีมาก” ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่มีศักยภาพ มีความสามารถในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ ได้ ด้วยเหตุนี้ สมศ. จึงได้จัดทำโครงการ Joint Accreditation ร่วมกับ Taiwan Assessment and Evaluation Association (TWAEA) เพื่อเป็นการเปิดโอกาสแก่สถานศึกษา แลกเปลี่ยนมุมมองของหน่วยงานประกันคุณภาพ จากต่างประเทศมาใช้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกแบบ Joint Accreditation ถือเป็นทางเลือกที่น่าสนใจของสถานศึกษาในระดับอาชีวศึกษา เพราะสิ่งที่สถานศึกษาจะได้รับ คือ การสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียนและบุคลากร เพื่อการพัฒนาคุณภาพด้านการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับและการสร้างสถานศึกษาให้เป็นสังคมคุณภาพที่เข้มแข็ง

QMR/QMC/QAC กุญแจสำคัญสู่ความสำเร็จระบบประกันคุณภาพ

การประกันคุณภาพ (Quality Assurance) ประกอบด้วย ๒ ส่วนหลัก คือ การประเมินและการกำหนดนโยบาย โดยสถานศึกษาควรออกแบบระบบประกันคุณภาพของตนเองให้ง่ายต่อการปฏิบัติและมีการทำงานร่วมกันของ ๓ ฝ่าย คือ ผู้แทนฝ่ายบริหารในสถานศึกษา (QMR) ซึ่งทำหน้าที่ติดตามรวบรวมและดูแลการประกันคุณภาพ คณะกรรมการบริหารคุณภาพ (QMC) ซึ่งทำหน้าที่กำหนดนโยบายและร่วมกันทบทวนนโยบาย และ คณะกรรมการตรวจประเมินคุณภาพของแต่ละสถานศึกษา (QAC) การทำงานร่วมกันของทั้ง ๓ ฝ่าย เป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้ระบบประกันคุณภาพบรรลุวัตถุประสงค์และประสบความสำเร็จ

